

רע"פ 215/17 - אמנון בטיה נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 215/17

לפני:

כבוד השופט ד' מינץ

המבקש:

אמנון בטיה

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט
המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט נ' בכור), מיום
8.12.2016, בעפ"ת 53300-02-16

בשם המבקש:

עו"ד דוד גולן
עו"ד איתמר גלבפיש

בשם המשיבה:

החלטה

הבקשה שבכותרת הועברה לטיפול בעת האחרונה.

1. במסגרת הבקשה מתבקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט נ'

בכור) מיום 8.12.2016 בעפ"ת 53300-02-16, בגדרו נדחה ערעורו של המבקש על הכרעת דין מיום 19.10.2014, ועל גזר דין מיום 18.1.2016, שניתנו על ידי בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (כב' השופטת מ' כהן), בפ"ל 1402-09-13. במסגרת גזר הדין הושתו על המבקש קנס בסך של 2,000 ש"ח, צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 160 שעות, מאסר על תנאי לתקופה של 7 חודשים, פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 18 חודשים ופסילה על תנאי לתקופה של 3 חודשים.

הרקע לבקשה

2. ביום 12.9.2013 הגישה המשיבה נגד המבקש כתב אישום לבית משפט השלום. בכתב האישום נטען כי ביום 18.6.2013 נהג המבקש ברכב חשמלי מסוג "גולפית" (רכב שיועד במקורו לנסיעה במגרשי גולף), במושב עזריאל, עד שנעצר על ידי המשטרה. זאת, לאחר שביום 1.5.2013, במסגרת תת"ע 234-11-12 בבית משפט השלום לתעבורה באשקלון, נפסל המבקש מלהחזיק או מלקבל רישיון נהיגה לתקופה של 7 חודשים (בניכוי 30 ימי הפסילה המנהלית שריצה). המבקש נהג כאמור ב"גולפית" בעוד עונש הפסילה שהושת עליו בתוקף, ללא רישיון נהיגה תקף וללא ביטוח בר תוקף. כתב האישום ייחס למבקש עבירות של נהיגה בפסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה); נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, לפי סעיף 10 לפקודה; ושימוש ברכב ללא פוליסת ביטוח בת תוקף, לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.

3. ביום 2.3.2014 נדחתה טענת המבקש לפיה "אין להשיב לאשמה", שכן הנהיגה ברכב מסוג "גולפית" אינה מחייבת רישיון נהיגה. בהמשך, ביום 19.10.2014 הורשע המבקש במיוחס לו בכתב האישום. במסגרת זו נקבע, בין היתר, כי הנוהג ברכב מסוג "גולפית", שהינו רכב מנועי, מחויב ברישיון נהיגה. נקבע כי רכב מסוג "גולפית" אינו כנוס להגדרות הפטור, וזאת בשונה מרכב מסוג "קלנועית" (המיועד להסעת אנשים עם מוגבלות) או "רכינוע" (סגוויי - Segway). עוד נדחו טענות המבקש באשר לקיומה של טעות במצב דברים וכן לטעות במצב המשפטי בעניינו. ביום 8.1.2016 ולאחר קבלת תסקיר שירות המבחן בעניינו, גזר בית המשפט על המבקש את העונשים המפורטים לעיל.

4. ביום 24.2.2016 ערער המבקש לבית המשפט המחוזי על הכרעת הדין וגזר הדין בעניינו. בבסיס הערעור עמדה טענת המבקש לפיה שגה בית משפט השלום בדחותו את טענותיו לעניין טעות במצב דברים וטעות במצב המשפטי. עוד נטען כי לא הוכח כי רכב ה"גולפית" בו נהג המבקש הינו רכב מנועי המצריך רישיון נהיגה. לחלופין נטען כי בנסיבות העניין יש להקל בעונשו וזאת נוכח נסיבותיו המיוחדות של המקרה.

5. ביום 8.12.2016 דחה בית המשפט המחוזי את הערעור על שני חלקיו. נקבע כי משלא הוכח כי רכב ה"גולפית" בו נהג המבקש מוחרג מן החובה לרישיון נהיגה, כאשר אין חולק כי המבקש נהג עליו בהיותו פסול מלנהוג, הרי שהמבקש הורשע כדין במיוחס לו בכתב האישום. בית המשפט המחוזי דחה גם את טענות ההגנה שהעלה המבקש, בקובעו כי לא נפלה שגגה עובדתית או משפטית המצדיקה את התערבותה של ערכאת הערעור בקביעות הערכאה הדיונית. לא נמצאה גם עילה להתערבות בגזר דינו של בית משפט השלום, אשר שקל באופן מאוזן וראוי את מכלול נסיבותיו האישיות של המבקש, תוך התייחסות גם למצב בריאותו ולתסקיר שנערך בעניינו. פסק דין זה הוליד את הבקשה שלפני.

טענות הצדדים

6. לטענת המבקש, לאור חוסר הבהירות הקיימת בדין ובפסיקה לעניין סיווגו של רכב מסוג "גולפית" כמצריך רישיון נהיגה, בקשתו מעוררת שאלה החורגת מעניינו הפרטני, ואשר טרם נדונה בפסיקתו של בית משפט זה. לטענתו, שגה בית המשפט המחוזי בקובעו כי הנהיגה ברכב מסוג "גולפית" דורשת רישיון נהיגה תקף וזאת מאחר שהמחוקק לא קבע באיזה סוג רכב מדובר, ומהו סוג הרישיון הנדרש לשם הנהיגה בו. מהיעדרה של חובת הרישוי יש להסיק כי המחוקק לא ראה בכלי רכב זה ככלי רכב המצריך קיומו של רישיון נהיגה. עוד לטענתו, היה מקום לבחור באפשרות הפרשנית המקלה עמו ולקבוע כי בהיעדר הוראה מפורטת ומדויקת, אין חובה ברישיון נהיגה תקף על מנת לנהוג ברכב מסוג "גולפית". לחלופין, חזר המבקש על טענתו כי יש להקל בעונשו וזאת לאור נסיבותיו המיוחדות של המקרה דנן.

7. מנגד טענה המשיבה כי דין הבקשה להידחות, שכן עניינו של המבקש אינו מעורר סוגיה בעלת חשיבות משפטית או ציבורית המצדיקה מתן רשות ערעור, ואף לא נגרם למבקש עיוות דין. לגופם של דברים נטען כי לא נפל כל פגם בקביעותיהן של הערכאות הקודמות לפיהן לצורך נהיגה ברכב מסוג "גולפית" נדרש רישיון נהיגה בתוקף. ברירת המחדל אשר קובעת הפקודה היא כי הנהיגה בכל רכב מנועי דורשת רישיון נהיגה, אלא אם הרכב "פטור מחובת רישיון". משהמחוקק לא פטר את ה"גולפית" מחובת רישיון הנהיגה, לא יכולה להיות מחלוקת כי לצורך נהיגה בכלי זה נדרש רישיון. אין הצדקה להתערב גם בעונשו של המבקש, אשר אינו בעל חומרה יתרה, ומכל מקום אין בו כדי להצדיק מתן רשות ערעור.

דין והכרעה

8. לאחר שעיינתי בבקשה, בתגובת המשיבה לה, בתשובת המבקש לתגובת המשיבה ובחומר שצורף לה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

9. ראשית יאמר כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה שנקבעו בפסיקת בית משפט זה לצורך קבלת רשות ערעור. חרף טענותיו של המבקש, הבקשה אינה מעוררת שאלה משפטית כבדת משקל, ואף לא מצאתי כי בנסיבות העניין מתעורר חשש ממשי מפני עיוות דין או אי-צדק חמור שנגרם למבקש (רע"פ 6481/17 האלה נ' מדינת ישראל (2.11.2017); רע"פ 6306/17 חטיב נ' מדינת ישראל (28.3.2018)). די בכך אפוא כדי לדחות את הבקשה. מעבר לדרוש, אף לגופם של דברים דין הבקשה להידחות, שכן לא מצאתי כי נפל פגם בקביעותיהן של הערכאות קמא, לפיהן לצורך נהיגה ברכב מסוג "גולפית" נדרש רישיון נהיגה.

10. סעיף 10(א) לפקודה, שכותרתו "איסור לנהוג בלי רישיון נהיגה", קובע כך:

"לא ינהג אדם רכב מנועי אלא אם הוא בעל רישיון נהיגה תקף לרכב מאותו סוג, שניתן על פי פקודה זו, ולא ינהג אדם אלא בהתאם לתנאי הרישיון זולת אם פוטר מחובת רישיון נהיגה ובמידה שפוטר." (ההדגשות שלי - ד.מ.).

היינו, אדם שאינו מחזיק ברישיון נהיגה תקף, לא ינהג ב"רכב מנועי", זולת אם קיים פטור בדין מחובת רישיון

הנהיגה באשר לסוג הרכב בו הוא נוהג.

11. "רכב מנועי" מוגדר בסעיף 1 לפקודה כ"רכב המונע בכוח מיכני מכל צורה שהיא...". בפסיקה אף נקבע כי פרשנות מונח זה בפקודה הינה "רחבה יחסית בהתאם לתכלית הפקודה" (בש"פ 3363/14 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (20.05.2014); וראו גם: רע"פ 2171/10 סקוטר סנטר בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (7.9.2010) במסגרתו נקבע כי קורקינטים חשמליים בעלי הספק מסוים, קורקינטים המונעים במנוע בנזין, אופניים חשמליים בעלי הספק מסוים ואופניים המונעים במנוע בנזין באים בגדר ההגדרה של רכב מנועי בפקודה). נראה אפוא כי רכב ה"גולפית" עונה על הגדרת "רכב מנועי", והמבקש עצמו אף אינו חולק על כך. לכן, על פי פשוטו של מקרא, יש לדרוש מהנוהג ב"גולפית" קיומו של רישיון נהיגה לפי סעיף 10(א) לפקודה, וזאת כל עוד לא נקבע אחרת במפורש בדיון.

12. אכן, תקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: התקנות) קובעות פטורים שונים מחובת רישיון הנהיגה ביחס לכלי רכב מסוימים, אך הן עושות זאת באמצעות קביעה מפורשת. כך למשל, באשר לרכב מנועי מסוג "קלנועית", קובעת תקנה 39 לתקנות כי הנוהג בו פטור מחובת רישיון נהיגה. בדומה, על פי תקנה 39 לתקנות, גם הנוהג ברכב מנועי מסוג "רכינוע" פטור מחובה זו. אלא שבניגוד לכלי הרכב האמורים, התקנות אינן כוללות פטור מרישיון נהיגה עבור רכב מסוג "גולפית" והדבר מצביע על כך שמחוקק המשנה לא התכוון להעניק פטור מרישיון עבור רכב מנועי זה. בהיעדר הוראת פטור מפורשת חלה כמובן ברירת המחדל, לפיה כאמור מחויב הנוהג ברכב ברישיון נהיגה. זאת ועוד, ההבחנה שבין רכב ה"גולפית" לבין כלי הרכב המוזכרים בהוראות הפטור מכוונת היא, שכן בצדק קבע בית משפט השלום כי מערכת ההיגוי שברכב ה"גולפית" אינה דומה לזו של "קלנועית" או "רכינוע", ואף מהירותו המרבית עולה על זו שלהם.

13. המסקנה האמורה היא היחידה אשר מתיישבת עם פרשנותו של סעיף 10(א) לפקודה, והיא גם זו העולה בקנה אחד עם האינטרס הציבורי החשוב שבשמירה על הבטיחות בדרכים. פרשנות לפיה הנסיעה ללא רישיון ברכב מנועי, שאינו נכלל בהוראות הפטור שבתקנות, היא מותרת, הינה פרשנות שאין לקבלה.

14. באשר לחובת רישוי הרכב יובהר כי על פי סעיף 2 לפקודה: "לא ינהג אדם רכב... אלא אם נרשם הרכב בהתאם להוראות פקודה זו ויש עליו רישיון רכב תקף שניתן לפי הפקודה...". התקנות קובעות במפורש הוראות פטור "מחובת רישוי ורישום" לפי סעיף 2 לפקודה ביחס לכלים שונים (ראו, למשל: תקנה 39 לתקנות בעניין קלנועית; תקנה 39 בעניין רכינע), וזאת בצד קביעת פטור מחובת רישיון נהיגה, ולא במקומה. לפיכך, אין בהיעדרן של חובות הרישוי והרישום ביחס לרכב ה"גולפית" כדי ללמד, בהכרח, על פטור מחובת רישיון הנהיגה בעניינו, כטענת המבקש.

15. נוכח האמור, ומשנמצא כי נהיגה ברכב "גולפית" אינה פטורה מרישיון נהיגה, ומשנקבע כי המבקש נהג ברכב מסוג "גולפית" בהיותו פסול מלנהוג על פי גזר הדין בתת"ע 234-11-12, הרי שאין מקום להתערב בהרשעתו.

16. לבסוף, גם לא נמצא טעם מספיק להתערב בעונשו של המבקש. כידוע, השגה על חומרת העונש אינה מקימה על דרך הכלל עילה לדיון ב"גלגול שלישי", אלא במקרים חריגים בהם מתגלה סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הראויה והמקובלת בעבירות דומות (רע"פ 9137/16 שריג נ' מדינת ישראל (26.3.2018); רע"פ 4628/17 אלטאלקה נ' עמוד 4

מדינת ישראל (8.4.2018)). בגזר דינו שקל בית משפט השלום את נסיבותיו האישיות של המבקש, והתייחס גם לתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו. בית המשפט התחשב בכלל נסיבות ביצוע העבירה ומנגד נשקל גם עברו התעבורתי המכביד. לעניין זה יש לציין כי בית המשפט המחוזי קבע כי העונש שהוטל עליו סוטה לקולא ממדיניות הענישה הנוהגת ואף אני לא ראיתי מקום להתערבות בו ב"גלגול שלישי".

17. נוכח כל האמור לעיל, הבקשה נדחת. המבקש יפקיד את רישיונו במזכירות בית משפט השלום לתעבורה עד ליום 27.5.2018. המבקש ירצה את צו השל"צ שהוטל עליו, בהתאם לתכנית שירות המבחן. הצדדים יפנו לבית משפט השלום לתעבורה לצורך תיאום מועד תחילת ריצוי השל"צ כאמור.

ניתנה היום, י"ד באייר התשע"ח (29.4.2018).

ש ו פ ט
